

Sotavainajien muiston vaalimisyhdistys ry

TOIMINTAKERTOMUS VUODELTA 2022

Johdanto

Kertomusvuonna yhdistyksen toimintaan ovat ratkaisevasti vaikuttaneet COVID-19 pandemiasta aiheutuneet matkustusrajoitukset Venäjälle sekä Venäjän aloittamat sotatoimet Ukrainassa. Omia etsintöjä ei Venäjällä tehty, mutta venäläisetsijöiden löydöt saatiin kotiutettua marraskuussa. Sotavainajatyötä on kuitenkin jatkettu kotimaassa tehdyillä etsintämatkoilla sekä tunnistettujen sankarivainajien kotiseurakuntiin saattamisella. Myös neuvostosotilaiden Suomessa oleviin hautapaikkoihin liittyvien asioiden hoitaminen on jatkunut.

Yhteistoiminnassa venäläisten osapuolten kanssa on noudatettu ulkoministeriöltä huhtikuussa saatua ohjausta, jonka mukaan yhteyksiä ei ole tarkoituksenmukaista katkaista, mutta yhteydenpidossa on noudatettava harkintaa.

Toiminnan perusteet

Yhdistyksen toiminta perustuu 2014 puolustusministeriön kanssa solmittuun toistaiseksi voimassa olevaan sopimukseen sotavainajien muiston vaalimisesta sekä Suomen ja Venäjän välillä 1992 tehdyn valtiosopimuksen täytäntöönpanosta. Vuoden 2009 alusta alkaen yhdistys on saanut toiminnan ylläpitämiseen tarvittavan valtionavustuksen puolustusministeriön pääluokasta.

VARSINAINEN TOIMINTA

Kentälle jääneiden etsintä

Vuosina 1992–2022 suoritetuissa etsinnöissä on Venäjän alueelta löydetty ja toimitettu kotimaahan kaikkiaan noin 1500 sotilaan jäänteet. Löydetyistä on vuoden 2022 loppuun mennessä kyetty 419 tunnistamaan henkilöllisyydeltään.

Kertomusvuoden aikana tehtiin etsintämatkoja Ilomantsissa, Kuhmossa, Puolangalla, Sallassa, Savukoskella ja Taivalkoskella kentälle jääneiden suomaisten sotilaiden ja neuvostosotilaiden etsimiseksi. Lisäksi yhdistyksen etsijöitä osallistui neuvostosotilaiden hautapaikkojen paikantamiseen Hangon saaristossa.

Jäänteiden siirto Suomeen

Venäläisetsijöiden 2022 löytämien suomalaissotilaiden jäänteet koottiin 16.-18.8.2022, 5.-8.9.2022 ja 23.-25.10.2022 Laatokan Karjalasta sekä 17.-18.9.2022 Karjalan Kannakselta Viipuriin.

Löydetyt 32 sotilaan jäänteet (24 arkkua) noudettiin Viipurista Suomeen 7.-8.11.2022. Noutomatkalle osallistuivat puheenjohtaja, asiamies ja neuvottelukunnan puheenjohtaja sekä kolme hallituksen jäsentä ja kaksi vapaaehtoisetsijää.

Poikkeuksellisista olosuhteista huolimatta kotiuttaminen toteutettiin aiempaan tapaan juhlavasti. Pietari Paavalin kirkossa pidetyssä muistotilaisuudessa avaussanat esitti yhdistyksen puheenjohtaja Pertti Suominen. Kenttäpiispa (emer.) Hannu Niskanen ja kirkkoherra Vladimir Dorotnij siunasivat vainajat matkaan. Tilaisuudessa esiintyi Viipurin ensimmäisen musiikkiopiston kaksihenkinen yhtye.

Kentältä löydettyjen DNA-tunnistus

Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen oikeusgenetiikkatiimin vuonna 2022 tekemissä tutkimuksissa kyettiin varmistamaan seitsemän (7) kaatuneen henkilöllisyys.

Sankarihautajaiset

DNA-tutkimuksissa henkilöllisyydeltään tunnistetut sankarivainajat kuljetettiin Kaartin Jääkärirykmentin avustamana seitsemälle eri paikkakunnalle sankarihautoihin haudattaviksi.

Yhdistyksen edustajat osallistuivat neljän sankarivainajan hautajaisiin: 15.5. Taivassalossa, 28.5. Petäjävedellä, 10.9. Kirkkonummella ja 17.11.2022 Paavolassa.

Kenttähaudausmaat

Kenttähaudausmaiden hoitotöitä ei vuoden 2022 aikana tehty. Kannaksen noutomatkalla syyskuussa todettiin Säkkijärven, Viipurin ja Äyräpään muistomerkkialueiden olevan asianmukaisessa kunnossa. Summassa sen sijaan todettiin, että kenttähaudausmaata oli neljässä kohdassa kaivettu. Hauta-aluetta ympäröineiden rautaketinkien katoamisesta 2021 pyydettyä selvitystä ei vuoden loppuun mennessä ollut Venäjän viranomaisilta saatu.

Luovutetun alueen sankarihautausmaat

Maaliskuussa yhdistyksen tietoon tuli, että Viipurin piirin Primorskin kaupungin alueella olevalta entisen Koiviston seurakunnan sotilashaudausmaalta oli 18.-19.3.2022 välisenä aikana poistettu Koivisto-Seuran teettämän kunnostustyön yhteydessä vuonna 2020 paljastetut kuusi kaatuneiden nimiä sisältävää kiveä sekä peitetty maalilla varsinaisen muistokiven teksti. Myöhemmin kävi ilmi, että Viipurin kaupunkioikeus oli syyskuussa tekemällään päätöksellä määrännyt kaikki rakenteet luvottomasti pystytettyinä purettaviksi. Tapahtumista käytiin Vojenny Memorialyn kanssa kirjeenvaihtoa ja saamansa palautteen perusteella yhdistys valmisteli vuoden lopulla esitystä muistomerkkihankkeen uudelleen toteuttamisesta.

Pitäjäyhteisöjä varten laadittuun luovutetun alueen sankarihautausmaiden hoitoa ja paikallisia sopimuksia koskevaan toimintaohjeeseen pyydettiin Vojenny Memorialyn lausunto. Saadun vastauksen mukaan ohje vastaa vuoden 1992 valtiosopimuksen artikloita, eikä siihen ole tarpeen tehdä täsmennyksiä.

Sotavanki- ja muut muistomerkit

Kotimaassa kunnioitettiin etsinnöissä löydettyjen sankarivainajien muistoa Kaatuneitten muistopäivänä 15.5.2022 yhdistyksen edustajien Helsingin Hietaniemessä, Joensuussa ja Kajaanissa sijaitseville muistomerkeille laskemin kukkalaittein.

Kansallinen sotavankiprojekti

Reijo Nikkilä on jatkanut vapaaehtoistyönä sotavankiprojektin tuloksena 2018 kootun tietokannan tietojen tarkistamista ja täydentämistä.

Neuvostosotilaiden etsinnät ja muistomerkit Suomen alueella

Arkeologi Jan Fastin ryhmä, jossa oli mukana myös yhdistyksen etsijöitä, teki 27.-28.4.2022 etsintämatkan Hangon saaristossa Horsössä mahdollisesti olevien hautapaikkojen paikantamiseksi.

Aiempien vuosien aikana tehtyjen etsintöjen tuloksena hautaamista odottavat Ilomantsissa 33:n, Kuhmossa kuuden ja Suomusalmella 15:n neuvostosotilaan jäänteet.

Venäjän suurlähetystölle tehtiin esitys Suomussalmelta löytyneiden jäänteiden (15) hautapaikoista. Ensisijaisen ehdotuksen mukaisesti lähetystö haluaa ne haudattavaksi Kuusamossa olevaan neuvostosotilaiden hautausmaahan, johon samalla pystytettäisiin uusi, tunnistettujen nimet käsittävä muistomerkki.

Yhteistoimintamatka

Yhdistyksen yhteistoimintamatka tehtiin 22.-24.8.2022 Viroon. Matkan aikana laskettiin kukkalaitteet Valgun lentäjämuistomerkillä sekä Suomen-poikien muistomerkillä Tallinnan Metsäkalmistossa. Erityisenä tutustumiskohteena oli Naissaaren linnakesaari. Matkalle osallistui 22 yhdistyksen ja jäsenyhteisöjen edustajaa.

Kansainvälinen yhteistoiminta

Yhdistyksen yhteistyösopimuksena Venäjällä olevaan Kansainvälisen sotilasmuistomerkkiyhdistyksen liittoon ”Vojennye Memorialyyn” oltiin yhteydessä luovutetun alueen sankarihautausmaita koskevista sopimus- ja ylläpitoasioissa.

Lausunnot ja selvitykset

Yhdistyksen puheenjohtaja on antanut yhdistyksen toimialaan kuuluvissa asioissa asiantuntijalausuntoja ulkoministeriölle ja puolustusministeriölle.

Venäläisten hautapaikka- ja muistomerkkiasioissa tehtiin Hangon saariston ja Suomussalmen hautapaikkoja koskevia selvityksiä.

Tiedusteluihin vastaaminen

Yhdistyksen toimistoon on toimintavuoden aikana tullut useita kentälle jääneitä ja kadonneita suomalaissotilaita koskevia etsintä- ja selvityspyyntöjä. Ne pyritään etsintöjen jatkuessa ja etsintäsuunnitelmia laadittaessa ottamaan huomioon.

MUU TOIMINTA

Yhdistyksen kokoukset

Yhdistyksen vuosikokous pidettiin Ratavartijankatu 2:n kokoustiloissa 31.3.2022. Kokoukseen osallistuivat kaikkien varsinaisten jäsenten (7) edustajat. Paikalla olivat lisäksi kaikki hallituksen jäsenet ja asiamies sekä yksi kannattajajäsen. Kokouksen puheenjohtajana toimi Sotainvalidien Veljesliiton kokousedustaja Seppo Savolainen ja sihteerinä yhdistyksen asiamies Markku Kiikka.

Kokouksessa esitettiin hallituksen toimintakertomus vuodelta 2021, vahvistettiin tilinpäätös tilikaudelta 1.1 - 31.12.2021 sekä myönnettiin vastuuvapaus hallitukselle ja muille tilivelvollisille mainitulta tilikaudelta.

Kokouksessa vahvistettiin toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2022. Esitetyn talousarvion loppusumma oli 150 000 euroa, josta PLM:n valtionavustuksella katettiin 120 000.

Varsinaisten jäsenten vuotuiseksi jäsenmaksuksi vahvistettiin 300,00 euroa. Kannattajajäsenten vastaavaksi maksuksi vahvistettiin henkilöjäsenten osalta 20,00 ja yhteisöjäsenten osalta 500,00 euroa.

Jäsenet

Yhdistyksen varsinaisia jäseniä ovat olleet Kaatuneiden Muistosäätiö, Kaatuneitten Omaisten Liitto, Karjalan Liitto, Rintamaveteraaniliitto, Sotainvalidien Veljesliitto, Suomen Sotahistoriallinen Seura ja Suomen Sotaveteraaniliitto.

Varsinaisten jäsenten lisäksi yhdistyksellä oli kertomusvuonna kannattajajäsenenä 17 jäsenmaksunsa maksanutta henkilöä ja kolme yhteisöä, Aliupseeriliitto, Päälystöliitto ja Upseeriliitto.

Yhdistyksen kunniapuheenjohtajaksi 2003 kutsuttu ministeri Jaakko Numminen kuoli 19.9.2022. Numminen oli yhdistystä edeltäneen opetusministeriön sotavainaja-asioiden neuvottelukunnan puheenjohtaja vuosina 1993-1998 ja yhdistyksen ensimmäinen puheenjohtaja 1998-2002.

Hallitus

Hallituksen jäsenten määräksi vuosikokouksessa päätettiin puheenjohtaja ja kuusi muuta jäsentä. Hallituksen puheenjohtajaksi valittiin eversti (evp) Pertti Suominen sekä hallituksen jäseniksi kommodori (evp) Sakari Martimo, eversti (evp) Martti Kuivala Sotainvalidien Veljesliitto ry:stä, eversti (evp) Timo Lehtonen Suomen Sotaveteraaniliitto ry:stä, toiminnanjohtaja Heikki Karhu Rintamaveteraaniliitto ry:stä, merkonomi Tommi Sinko Kaatuneitten Omaisten Liitto ry:stä ja hallitusneuvos Jari Kajavirta puolustusministeriöstä.

Hallitus valitsi kokouksessaan 31.3.2022 Timo Lehtosen varapuheenjohtajaksi ja tositteiden tarkastajaksi.

Hallitus on pitänyt kertomusvuoden aikana kuusi kokousta.

Tilintarkastajat

Yhdistyksen tilintarkastajana oli KHT Hannu Riippi ja varatilintarkastajana KHT Niko Pieniniemi sekä toisena tilintarkastajana ja toisena varatilintarkastajana Tilintarkastusyhteisö BDO Oy.

Neuvottelukunta

Yhdistyksen sääntöjen mukaan neuvottelukunnan tehtävänä on antaa virikkeitä yhdistyksen toimintaan ja edistää siihen tarvittavan tuen saamista. Neuvottelukuntaan kuuluu puheenjohtaja ja enintään 15 muuta jäsentä, jotka hallitus kutsuu kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Neuvottelukuntaan 2022-2023 kutsuttuina jäseninä ja heidän seuraajinaan tehtävämuutosten myötä ovat 2022 olleet:

Puheenjohtaja: kenttäpiispa emer. Hannu Niskanen

Jäsenet:

yksikönpäällikkö	Marjo Avela	Terveiden ja hyvinvoinnin laitos
toiminnanjohtaja	Pertti Hakanen	Karjalan Liitto ry
pääjohtaja	Päivi Happonen	Kansallisarkisto
vakuutusneuvos	Harri Kainulainen	Turvallisuuden Tukisäätiö
everstiluutnantti	Sami Mattila	Rajavartiolaitoksen esikunta
komentajakapteeni	Juha-Pekka Laitala	12/2022 alkaen
prikaatikenraali	Kim Mattsson	Pääesikunta
lippueamiraali	Tuomas Tiilikainen	12/2022 alkaen
dokumenttiohjaaja	Reijo Nikkilä	
tietokirjailija	Johanna Pakola	Suomen Sotahistoriallinen Seura ry
maankäyttöpäällikkö	Harri Palo	Kirkkohallitus
lakimies	Jari Rantala	Suomen ortodoksinen kirkko
palvelukeskuksen joht	Jari Rönkkö	12/2022 alkaen
varatuomari	Juhani Saari	Sotainvalidien Veljesliitto ry
puheenjohtaja	Esa Tarvainen	Kaatuneiden Muistosäätiö
puheenjohtaja	Jorma Westlund	12/2022 alkaen
maisteri	Reino Toivio	Rintamaveteraaniliitto ry
toiminnanjohtaja vs.	Pirjo Tolvanen	Kaatuneitten Omaisten Liitto ry
toiminnanjohtaja	Nina Harjulehto	12/2022 alkaen
prikaatikenraali	Finn-Göran Wennström	Suomen Sotaveteraaniliitto ry

Toimihenkilöt ja ostopalvelut

Asiamies Markku Kiikka on osa-aikaisena hoitanut yhdistyksen käytännön tehtäviä yhdistyksen toimistossa.

Yhdistyksen kirjanpidon ja palkkalaskennan palvelut on ostettu Tilitoimisto Aureelia Ky:ltä ja sen omistusjärjestelyjen muututtua Tilitoimisto Talouspro Oy:ltä.

Työterveyshuollon sopimustuottajana on ollut 1.6.2022 saakka Vantaan Työterveys Oy ja sen jälkeen Terveystalo Oy.

Toimitilat

Yhdistyksen toimisto on ollut veteraanijärjestöjen ja niitä lähellä olevien yhteisöjen yhteisissä toimitiloissa Itä-Pasilassa osoitteessa Ratakartijankatu 2 A, 7. kerros.

Yhdistyksen käytössä on edelleen ollut puolustusvoimien vastikkeetta luovuttama luolatila Seurasaarentien varrella Meilahdessa. Luolaa käytetään hautaamista ja DNA-tutkimuksiin pääsyä

odottavien vainajien jäänteiden ja arkkujen säilytykseen. Luolatilaan on sijoitettu lisäksi etsinnöissä ja kenttähaudausmaiden hoidossa käytettävät välineet ja tarveaineet.

Vakuutukset

Yhdistyksen lakisääteiset vakuutukset ovat Pohjola Vakuutus Oy:stä. Kaikkia yhdistyksen päätöksiin perustuvilla matkoilla koti- ja ulkomailla matkustavia koskeva matkustaja- ja matkatavaravakuutus on vakuutusyhtiö Eurooppalaisesta.

Pankkitilit

Yhdistyksen pankkitilit (valtionaputili, dna-tili, yhdistystili) ovat Uudenmaan Osuuspankin Helsingin yritys pankissa.

Talous

Yhdistys sai puolustusministeriöltä kertomusvuoden toimintaansa varten 120 000 euron valtionavustuksen.

Yhdistyksen toiminta on pääsääntöisesti valtionavustuksella rahoitettavaa toimintaa. Puolustusministeriön kanssa tehdyn sopimukseen mukaiset tehtävät voitiin kentälle jääneiden varsinaisia etsintöjä lukuun ottamatta toteuttaa. Esteenä olivat yhdistyksestä riippumattomat syyt.

Valtionavustuksella katettiin vuonna 2022 yhdistyksen tavoitteiden mukaista ja niitä edistävää toimintaa seuraavasti:

- kahden työntekijän henkilöstömenot
- neljä etsintämatkaa Suomessa ja neljä venäläisetsijöiden löytämien jäänteiden keruumatkaa Venäjälle
- jäänteiden noutomatka Viipurista sekä eräitä muita yksittäisiä matkoja kotimaassa
- yhdistyksen osuus järjestöjen toimitilojen ylläpidosta
- taloushallinto
- muu hallinto ja kokoukset
- pienoisarkut ja pienhankinnat
- tietoliikenne ja viestintä
- Venäjä-yhteistyön käynnistyöt.

Yhdistyksen varsinaiseen toimintaan sisältyviä dna-tutkimuksia ja viestinnän hankkeita on toteutettu pääasiassa jäsenmaksutuotoilla ja aiemmin saaduilla säätiöavustuksilla.

Liiton tilinpäätös vuodelta 2022 osoittaa 9 947,91 euron alijäämää, joka esitetään vähennettäväksi yhdistyksen omasta pääomasta. Varsinaisen toiminnan menot olivat 133 887,91 euroa.

Puolustusministeriö kiinnitti kesäkuussa lähettämässään vuoden 2020 valtionavustuksen käyttöä koskeneessa muistiossaan yhdistyksen huomiota kolmeen asiaan: 1) avustus on käytettävä sinä vuonna, jolle se on myönnetty, 2) kirjanpidossa ja tuloslaskelmassa tulee olla eriteltyinä valtionavustuksella tuettavaan toimintaan kohdentuvat menot ja tuotot sekä 3) toimintakertomuksessa tulee olla aiempaa laajempi selvitys valtionavustuksen käytöstä sanallisessa muodossa.

Puolustusministeriön ohjaus otettiin 2022 huomioon kehittämällä Aureelia Ky:n kanssa kirjanpidon ajantasaista seurantaa sekä eriyttämällä valtionavustuksen käyttö tuloslaskelmassa omaksi kustannuspaikakseen.

Huomionosoitukset

Kaatuneiden muistosäätiön tunnustuspalkinnolla palkittiin yhdistyksen vapaaehtoisetsijä Pekka Moilanen Sallasta.

Yhdistyksen Sotavainajamitaleita myönnettiin soljen kera yhdeksälle ja ilman solkea samoin yhdeksälle henkilölle. Mitalin saajista seitsemän oli venäläisiä.

Yhdistyksen standaari luovutettiin hallituksen jäsenyyden jättäneelle Tero Tuomistolle, Hangon Rintamamuseolle sekä Kuusaan Motellille, jossa etsintäryhmät ovat matkoillaan Karjalankannaksella säännöllisesti majoittuneet.

Viestintä

Yhdistyksen uusitut internet- kotisivut www.sotavainajat.net avattiin helmikuussa. Sivuston palveluntuottajana on ollut Integral Oy. Vuoden aikana sivuilla oli noin 3000 uutta käyttäjää.

Yhdistyksen tapahtumista on tarpeen mukaan kerrottu veteraanijärjestöjen Kenttäpostia-lehdessä sekä veteraanit.fi- sivustolla.

Yhdistyksen toiminnalle on lisäksi saatu näkyvyyttä kentältä löytyneiden ja tunnistettujen sankarihautajaisista kertovien paikallisten lehtikirjoitusten yhteydessä.

Ilta-Sanomat julkaisi marraskuun lopulla yhdistyksen avustamana kootun erikoislehden LÖYDETYT kentälle jääneiden etsinnästä.

Jäsenyydet ja edustukset

Yhdistys on vuodesta 2006 alkaen ollut Tammenlehvän Perinneliitto ry:n jäsen.

Puheenjohtaja Pertti Suominen on 2022 ollut Suomen Sotaveteraaniliiton hallituksen jäsen ja 1. varapuheenjohtaja sekä Tammenlehvän Perinneliiton hallituksen jäsen.

(Vahvistettu vuosikokouksessa 31.3.2023)